ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ

ರೂಪಾಂತರಿತ ಬಾನುಲಿ ಸಂಗೀತ ರೂಪಕ

ಉದ್ಘೋಷಕ : ಆಕಾಶವಾಣಿ,

ಯುವವಾಣಿ ಸಂಗೀತ (ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಏರಿ, ನಿಧಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ)

ಯುವವಾಣಿ,

ಯುವವಾಣಿ ಸಂಗೀತ (ಮತ್ತೆ ಏರಿ ಕ್ರಮೇಣ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸೂಚಿ ಸಂಗೀತ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಏರಿ ನಂತರ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಉದ್ಘೋಷಣೆ)

ಉದ್ಘೋಷಕ : 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ', ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಸಂಗೀತ ರೂಪಕ. ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವವರು: ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಸಾದರ.

(ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮೇಣ ಏರಿ, ನಂತರ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹಿನ್ನಲೆಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೇಳಗೀತ)

ಮೇಳಗೀತ : ಕಲ್ಲನಕೇರಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಸ್ಯಾನು
ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಸ್ಯಾನು ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ
ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಗಸ್ಯಾನು
ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರತಿ ಕೆರಿಗ್ಹಾರವಾದಳು
ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯ ದಂಡಿನಾಗೈದಾನು
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ ಹೊಂಟಾನು ಹೌಹಾರಿ
ಬಿಟ್ಟಾನು ಕಣ್ಣೀರ ಹಾರಿದ ಕೆರೆ ನೀರಾಗ

ನಿರೂಪಕ : (ಹಾಡನ್ನು ನಡುವೆಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆದೇಶಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ನಿಲ್ಲಿಸ್ರಿ... ತಡೀರಿ ಮ್ಯಾಳದವರ: ಅಲ್ಲ್ಯಷ್ಟ ಇಲ್ಲ್ಯಷ್ಟ ಹಾಡು ಹಾಡಿ ಲಗೂನs ಕಥೀ ಮುಗಸೂ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಕಲ್ಲನಕೇರಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡ್ರು, ಅವರ ಮಗಾ ಮತ್ತ ಸೊಸಿ ಕಥಿ ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಲನಕೇರಿ

Spandana

ಮಲ್ಲನಗೌಡ್ರು ಹತ್ತ ಹಳ್ಯಾಗ, ಸುತ್ತ ದೇಶದಾಗ ಹೆಸರಾದವ್ರು. ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ್ನ ಹಡದು, ರತ್ನದಂಥ ಮೂರ ಮಂದಿ ಸೊಸ್ಯಾರ್ನ ತಂದ ಅವರ್ನ ಊರು-ಕೇರಿ, ಸುತ್ತ ಹಳ್ಯಾಗಿನ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ಯಪ್ಪಾ ಅಂತs ಕರೀತಿತ್ತು. ಅನ್ನ ಇಲ್ದವ್ರಿಗೆ ಅನ್ನ, ಅರಬಿ ಇರ್ದವ್ರಿಗೆ ಅರಬಿ, ಮನಿ ಇರ್ದವ್ರಿಗೆ ಮನಿ-ಹಿಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಮಂದಿ ಸುಖಾ-ದುಃಖಾ ನೋಡೂ ದೇವ್ರಾಗಿದ್ರು. ಅವ್ರು, ಇವ್ರ ಮೂರನೆ ಮಗಾ ಮಹಾದೇವಾ ದಂಡಿನ್ಯಾಗಿದ್ದ. ಮಹಾದೇವನ ಪ್ರೀತಿ ಹೇಣ್ತಿ ಭಾಗೀರಥಿ. ತುಂಬಿದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರಾ, ನಕ್ಕೋತ-ಕೆಲಕೋತ ಇದ್ದ ಸುತ್ತ ಹಳ್ಳೀ ಜನ್ಸಾ ನೋಡಿ ಗೌಡ ಖುಷಿಯೊಳಗ ಕುಣದಾಡತಿದ್ದ. (ಧ್ವನಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಿಸಿ) ಆದ್ರ... ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಸುಖಾನs ಇರ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಂಗ ಸಾಧ್ಯ ಐತಿ? ಏರಿ ಮುಗದಿಂದ ಇಳವು ಬರಬೇಕಲ್ಲ? ಹಂಗs ಅತು. ಎರಡ ವರ್ಷ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಆದ ಮಳಿ, ಮೂರನೇ ವರ್ಷ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ಹೋಯ್ತು. ಮುಂದ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮನಸ್ಯಾರಿಗೆ, ದನಕ್ಕ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಲಾಕ ಸ್ಯೆತ ನೀರು ಸಿಗದಂಗಾತು. ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳಿ ಒಣಗಾಕ ಹತ್ತಿದುವ್ರು. ಜನಾ ಕಂಗಾಲಾತು. ಮುಗಲು ನೋಡಾಕತ್ತು. ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಮಳಿರಾಯನ್ನ ಕರೀಲಾಕ ಹತ್ತ್ಯು.

ಮೇಳಗೀತ : ಮಳೀಯಪ್ಪ ಮಳಿರಾಜ ಕರೆಯುತಾರೋ ನಿನ್ನ
ಮೊದಲು ಕೂರೀಗೆ ರೈತಾರು । ಹೋಲದಾಗ ॥
ಫಲವೆದ್ದು ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವ. ...
ಮಳೀಯಪ್ಪ ಮಳೀರಾಜ ಬೆಳಿ ಒಣಗಿ ಹೋದಾವೊ
ಬಡವರು ಬಾಯಿ ಬಿಡತಾರೊ । ಅಡವನ್ನ ॥
ಗಿಡಬಳ್ಳಿ ಕೊರಗಿ ಕಮರ್ಯಾವೊ.

ಬಾ ಬಾರೋ ಮಳೆರಾಜ ಹೊಲದ ಬೆಳಿ ಕರೆದಾವೊ
ತೆನಿಯದ್ದು ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವೊ । ಬೆಳವಲದ ॥
ಜನ ಮುಗಿಲ ಮಾರಿ ನೋಡ್ಯಾರೊ...

(ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ)

ನಿರೂಪಕ : (ಭಾವುಕನಾಗಿ) ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಳ್ಳ ಕಿತ್ತು ಬರುವಂಗ ಅತ್ತೂ-ಕರದ್ರೂ ಮಳೆರಾಯಗ ಕರುಣಾ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ನ-ನೀರು ಸಿಗಲಾರದ ಜನಾ ತಮ್ಮ ಗಂಟು-ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ದನಾ-ಕರಾ ಹೊಡಕೊಂಡು ಗುಳೇ ಹೊಂಟ್ರು. (ಬರಗಾಲದಿಂದ ಗುಳೇ ಹೋಗುವ

ಜನಗಳ ಧ್ವನಿ, ಅಕರಾಳ-ವಿಕರಾಳ ಧ್ವನಿಗಳು) ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿದ ಮಲ್ಲನಗೌಡನ ಮನಕ್ಕ ಚುರ್ ಅನಿಸ್ತು.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ : (ಹೊರಟವರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತ) ನಿಲ್ರಿ ಮಕ್ಕಾ ನಿಲ್ರಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತೀರಿ. ನಾ ಬದುಕಿ ಇರೂವಾಗ ನೀವೆಲ್ಲೂ ಹೋಗೂದು ಬ್ಯಾಡ.

ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ : ಯಪ್ಪಾ ಗೌಡ್ರ, ಎಷ್ಟ ದಿನಾ ಅಂತ, ಎಷ್ಟ ಜನಾ ಅಂತ ನಿಮಗ ತ್ರಾಸು ಕೊಡೂದ್ರಿ? ಕೂಳು ಹೋಗ್ಲಿ, ಕುಡೀಲಾಕ ನೀರೂ ಸಿಗದಂಗಾದಾಗ ನೀವರಕ ಎಲ್ಲಿಂದ ನೀರ ತರತೀರೀಯಪ್ಪಾ? ಅದ್ಕ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಬದಕತೇವ್ರಿ, ಹೋಗಾಕ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡ್ರಿ.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ : (ನಿರ್ಧಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ) ಊಹೂಂ... ಯಾರೂ ಊರು ಬಿಡೂ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಾಗೂ ತ್ರಾಸು ನಂದಲ್ಲೇನು? ಹೊಳ್ಳಿ ಬರ್ರಿ, ನನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಿರೋ ಕಾಳು ಕಡಿ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಕೊಡತೇನಿ. ಅದನ್ನಕ ಕೂಲಿ ಅಂತ ತಿಳಿದ್ದು ಊರ ಮುಂದಿನ ನನ್ನ ಹೊಲದಾಗ ಒಂದ್ ಕೆರಿ ಕಡೀರಿ. ನೀರ ಬಿದ್ದಕ ಬೀಳ್ತೈತಿ, ನಮಗೆಲ್ಲಾರ್ಗೂ ನೀರು ಸಿಗತಾವು. ಹೂಂ ಹೊಳ್ಳಿ ನಡಿರಿ.

ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ : (ಜನರಲ್ಲಿ ಗುಜುಗುಜು ಮಾತು) ಹೌದು, ಹೌದು ಗೌಡ್ರ ಹೇಳೂ ಮಾತು ವಾಜಮೈತಿ. ನಡೀರಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಕೆರಿ ಕಡಿಯೂನ... ನಡೀರಿ... ನಡೀರಿ.

ಜನ : ಹೌದು ನಡೀರಿ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಕೆರಿ ಕಡಿಯೂನ.

ಮೇಳಗೀತ : (ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹಾಡುತ್ತ ಕೆರಿಯನ್ನು ಕಡಿಯತೊಡಗುತ್ತಾರೆ)

ಕಲ್ಲನಕೇರಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಕೆರಿಯೊಂದ ಕಟ್ಸ್ಯಾನು
ಕಲ್ಲುಕಂಟಿ ಅಗೆಸುತ್ತ ಮುಳ್ಳು ಮಣ್ಣು ಒಗೆಯುತ
ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ । ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ
ಕೈ ಹಿಡಿದ ಮಕ್ಕಳು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕೈಯಾಗಿ
ಕೈಯ ಗುದ್ದಲಿಯಾಗಿ, ಆಳುದ್ದ ಅಗೆದಾರು। ಆಳಕ್ಕೆ ಅಗೆದಾರು॥
ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ । ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ
ಬಂತು ಬೆವರಿನ ಕೋಡಿ ನಿಂತು ಕೆರಿಯನ್ನ ನೋಡಿ
ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ । ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಎಲ್ಲೆವಳೆ ಗಂಗವ್ವ ॥

(ಕ್ರಮೇಣ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).

ನಿರೂಪಕ : (ಬಿನ್ನ ಧ್ವನಿ) ಕೂಡಿದ್ದ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ಬೆವರ ಹರಸ್ಕೋತ ತೋಡೇ ತೋಡಿದ್ರು, ಗಂಗವ್ವ ಕಾಣ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜನಾ ಮತ್ತ ಕಂಗಾಲಾ ಗೌಡ್ರಿಗೂ ಚಿಂತ್ಯಾತು. ಏನ್ ಮಾಡಬೇಕೋ ತಿಳಿದಂಗಾಯ್ತು. ಹಿಂಗ್ ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ಕೋತ ನಿಂತಾಗ ಗೌಡ್ರಿಗೆ ಒಮ್ಮೇಲೆ ಕೆರಿ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೀನಾದ್ರೂ ತೆಗೆಸಿ ನೋಡೂನು ಅನಿಸ್ತು.

ಮೇಳಗೀತ : ಕಲ್ಲನಕೇರಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾನು ॥
ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾನು ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ.
ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತೆಗಸ್ಯಾನು
ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಗಸ್ಯಾನು ಜ್ಯೊತಿಷ್ಯ ಕೇಳ್ಯಾನು ॥

(ಕ್ರಮೇಣ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ)

ನಿರೂಪಕ : ಗೌಡ್ರು ಹೊತ್ತಿಗಿ ತಗಸಿ ಜೋತಿಷ್ಯ ಕೇಳಿದ್ರು. ಜೋಯಿಸರು ಹಿರಿ ಸೊಸಿ ಮಲ್ಲವ್ವನ್ನ ಕೆರಿಗೆ ಹಾರಾ ಕೊಡಬೇಕು, ಅಂದ್ರ ಕೆರಿಗೆ ನೀರು ಬೀಳ್ತದ, ಹಿಡಿದ ಧರ್ಮದ ಕಾರ್ಯಾನೂ ಪೂರ್ಣ ಆಗ್ತದ ಅಂದ್ರು. ಗೌಡ್ರಿಗೆ ಮುಗಲು ಹರದು ಮ್ಯಾಲಕ್ಕ ಬಿದ್ದಂಗಾತು. ಅತ್ಲಾಗ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸಾ ಬಿಡೂ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಇತ್ಲಾಗ ಹಿರಿ ಸೊಸಿ ಮಲ್ಲವ್ವನ್ನ ಹಾರಾ ಕೊಡೂ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಮತ್ತ ಗೌಡ್ರಿಗೆ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಟ್ಟಿತು.

ಮೇಳಗೀತ : ಹಿರಿ ಸೊಸಿ ಮಲ್ಲವ್ವ ಹಾರವ ಕೊಡಬೇಕು ॥
ಹಾರವ ಕೊಟ್ಟರ ನೀರು ಬಿಳ್ತಾವಂದ್ರು
ಹಿರಿ ಸೊಸಿ ಕೊಟ್ಟರ ಹಿರಿತನಕ ಯಾರಿಲ್ಲ
ಕಿರಿ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರತಿನ್ನ ಹಾರವ ಕೊಡಬೇಕು ॥
ಹಾರಾ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಮಾತಾತು ಮನಿಯಾಗ ॥
ಹಾರಾ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಮಾತಾತು ಊರಾಗ ॥

(ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ)

ಭಾಗೀರಥಿ : (ಭಯಾನಕವಾಗಿ ಚೀರುತ್ತ) ಮಾವಾ... ಅತ್ತೀ... (ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ)

ಅತ್ತೆ : (ಗಾಬರಿಯಾದವರಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಯಾಕ ಭಾಗವ್ವಾ ? ಏ ಭಾಗೀರತಿ... ಕನಸೇನಾದ್ರೂ ಬಿತ್ತನ?

ಭಾಗೀರಥಿ : ಇಲ್ಲ ಅತ್ತೆವ್ವ, ಕನಸಲ್ಲ. ನಾ ಎಚ್ಚರಿದ್ದೀನಿ. ಎಚ್ಚರಿದ್ದಾಗ ಕನಸ ಹೆಂಗ್ ಬೀಳ್ತೈತಿ ಅತ್ತೆವ್ವ? ಯಾಕೋ ಭಯಾ ಅದಂಗಾತು (ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದ)

ಆಂ... ಆಂ... ಅತ್ತೆವ್ವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾಕೋ ಹೆಂಗೆಂಗೋ ಅಗ್ಲಾಕತ್ತೈತಿ. ನಾ ಎರ್ಡ ದಿನಾ ನನ್ನ ತವರ ಮನಿಗಿ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀನವ್ವಾ

ಅತ್ತೆ : ಯಾರ ಬ್ಯಾಡಂದ್ರs ಭಾಗವ್ವ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಕ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿಗಲ್ಲ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ತಿಳೀಬೇಕು. ಹೋಗಿ ಬಾರವ್ವ ನಿನ್ನ ತವರ ಮನಿಗೆ. ಅಂ.. ನೋಡು ಕರೀ ಮೂಜಾದ್ದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕ ಸರ್ರನ ಹೋಗಿ ಭರ್ರನ ಬಂದ ಬಿಡವ್ವ

ಭಾಗೀರಥಿ : ಆಗ್ಲಿ ಅತ್ತೆವ್ವ

ಮೇಳಗೀತ : ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ತವರ್ಮನಿಗೊಂಟಾಳ
ಅತ್ತೆಮ್ಮ ನಾ ನಮ್ಮ ತವರ್ಮನೀಗೋಗತೇನಿ
ಸರ್ರನ ಹೋಗವ್ವ ಭರ್ರನೆ ಬಾರವ್ವ
ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರತಿ ತವರ್ಮನಿಗೋದಾಳೊ.

(ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).

ತಂದೆ : (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಆಂ... ಇದೇನವ್ವ ಭಾಗೀರಥಿ? ಹಬ್ಬ ಹುಣವಿ ಯಾವ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ರೂ ಒಮ್ಮೇ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟಿ? ಮುತ್ತಿನಂಥ ಅತ್ತೆ-ಮಾವ, ದೇವರಂಥ ಪತಿ, ತುಂಬಿದ ಮನಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬಳ ಬರೂದಂದ್ರ... ಹಾಂ....

ಭಾಗೀರಥಿ : (ಅಳುತ್ತ) ಅಪ್ಪಾ ಏನ ಹೇಳ್ಲಿ; ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ನನ್ಮ್ಯಾಲ ಸಿಟ್ಟಾಗ್ಯಾರ. ಕುಂತಾಗ ನಿಂತಾಗ, ಕೆಲ್ಸಾ ಮಾಡೂವಾಗ ಹನಕದ ಮಾತು ಆಡ್ತಾರ. ಅಪ್ಪಾ.... ಅಪ್ಪಾ.... ಅವ್ರು ನನ್ನ ಬ್ಯಾರೆ ಇಡತಾರಂತ....

ಮೇಳಗೀತ : ಎಂಧಿಲ್ಲದ ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಬಂದೆವ್ವ (ಗಂಡು)
ಬಾಡಿದ ಮಾರ್ಯಾಕ ಕಣ್ಣಾಗ ನೀರ್ಯಾಕ
ನಮ್ಮತ್ತಿ ನಮ್ಮಾವ ಬ್ಯಾರೆ ಇಡತಾರಂತ (ಹೆಣ್ಣು)
ಇಟ್ಟರ ಇಡಲೇಳು ಹೊಲಮನಿ ಕೊಡತೇನಿ (ಗಂಡು)
ಹೊಲಮನಿಯಾ ಒಯ್ದು ಹೊಳಿಯಾಗ ಹಾಕಪ್ಪ (ಹೆಣ್ಣು)

(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಮಂದವಾಗುತ್ತಲೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ).

ನಿರೂಪಕ : ಅಷ್ಟರೊಳಗs ಭಾಗೀರಥಿ ತಾಯಿನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತಾಳ. ಮಗಳು ಏಕಾಏಕಿ ಬಂದದ್ದನ್ನ ನೋಡಿ ಆಕೀನೂ ಗಾಬರಿ ಪಡ್ತಾಳ.

ಮೇಳಗೀತ : ಎಂದಿಲ್ಲದ ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಬಂದೆವ್ವ (ಹೆಣ್ಣು)
ಅವರವ್ವ ಬಂದಾಳೋ ಅವಳನ್ನ ಕೇಳ್ಯಾಳೋ (ಮೇಳ)
ನಮ್ಮತ್ತಿ ನಮ್ಮಾವ ಬ್ಯಾರೆ ಇಡತಾರಂತ (ಹೆಣ್ಣು)
ಇಟ್ಟರ ಇಡಲೇಳು ವಾಲಿ ಜೋಡ ಕೊಡತೇನಿ. (ಹೆಣ್ಣು)
ವಾಲಿಯ ಜೋಡೋಯ್ದು ಒಲಿಯಾಗ ಹಾಕವ್ವ (ಹೆಣ್ಣು)

(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).

ನಿರೂಪಕ : ಹಿಂಗ ತಂದಿ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮುಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಭಾಗೀರಥಿಗೆ, ಅವರೆಲ್ಲ ಅದನ್ನ ಕೊಡ್ತೇನಿ, ಇದನ್ನ ಕೊಡ್ತೇನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ್ಲಾಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ರು, ಹೊಟ್ಟಾಗ ಉರಿಯೋ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದ ಆಕಿಗೆ ಆವ್ರೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನ-ಇದನ್ನ ಕೊಡ್ತೇನಿ ಅಂದದ್ರಿಂದ ಏನೂ ಸಮಾಧಾನ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನ ತನ್ನ ಎದಿಯೊಳಗಿನ ತಳಮಳ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಬೇಕಂದ್ರ ಭಾಗೀರಥಿ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿದವ್ಳು ಆಕಿ ಪ್ರೀತಿ ಗೆಳತಿ ಒಬ್ಬಾಕಿನ ಮಾತ್ರ. ಹೊಟ್ಟಾಗಿಂದೆಲ್ಲ ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯಿಂದ ಕೇಳೂ ಗೆಳತಿಗೆ ಖರೇ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಬೇಕಂತ ಮನಸ ಮಾಡಿದ ಭಾಗವ್ವ ತನ್ನ ಗೆಳತಿ ಮನಿಗೆ ಹೊಂಟಳು.

ಮೇಳಗೀತ : ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ತವರಮನಿಯ ಬಿಟ್ಟು
ತವರ ಮನಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಗೆಣತಿ ಮನೆಗೆ ನಡೆದಳು

(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).

ಗೆಳತಿ : (ಆಳುತ್ತಾ ಬರುವ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಭಾಗೀ... ಏ ಭಾಗೀ... ಯಾಕ ಭಾಗೀರಥಿ? ಎಂದಿಲ್ದs ಇಂದ್ಯಾಕ ಈ ಅಳು? ಯಾಕs ಏನಾತು?

ಭಾಗೀರಥಿ : ಏನ ಹೇಳ್ಲೇ ಗೆಳತಿ? ಹೆಂಗ್ ಹೇಳ್ಲೇ?

ಗೆಳತಿ : ಅಂಥಾದ್ದು ಆಗಬಾರದ್ದು ಏನಾತs ಭಾಗೀರಥಿ?

ಭಾಗೀರಥಿ : ಆಗಬಾರದ್ದು ಅಗೇತ್ಯಂತ ಹೆಂಗ ಹೇಳಬೇಕನ್ನೂದು ತಿಳೀವಲ್ದು ಗೆಳತಮ್ಮ.

ಗೆಳತಿ : ಭಾಗೀರಥಿ, ಅಂಜಬ್ಯಾಡ, ಆಳಕಬ್ಯಾಡ, ನಡದದ್ದಾದ್ರೂ ಏನು? ಹೇಳ್ಕರ ಹೇಳಲ್ಲ.... ಆಂ?

ಭಾಗೀರಥಿ : ನಮ್ಮಾವ, ನಮ್ಮತ್ತಿ, ನನ್ನ... ನನ್ನ... (ಅಳುತ್ತ) ಕೆರಿಗ್ಹಾರಾ ಕೊಡ್ತಾರಂತ!! (ಜೋರಾಗಿ ಅಳುವಳು).

ಗೆಳತಿ : (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಆಂ. . . . ಭಾಗೀ. . . . ಏ ಭಾಗೀ ಏನಽ ನೀ ಹೇಳೂದು? ಆಂ ಇದ ಖರೇ ಅನಽ? (ದುಃಖಿಸುವಳು)

ಭಾಗೀರಥಿ : ಹೂಂ ಗೆಳತವ್ವ ಖರೆ (ಅಳುತ್ತ) ನಾ ಹೆಂಗ ಮಾಡ್ಲಿ....

ಗೆಳತಿ : (ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತ) ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ್ಕೋ ಭಾಗೀ. ಪಾಪಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ರೂ ಸುಖಾ ಇಲ್ಲ. ಹಾರಾ ಕೊಟ್ರ ಕೊಡಲೇಳು. ಇಟ್ಟಾಂಗ ಇರಬೇಕು.

ಮೇಳಗೀತ : ಎಂದಿಲ್ಲದ ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಈ ಆಳುವು (ಗೆಳತಿ)
ಅಂಜಿ ಹೇಳಲೆ ಗೆಳತಿ ಆಳುಕಿ ಹೇಳಲೆ ಗೆಳತಿ (ಭಾಗೀರಥಿ)
ಅಂಜಬ್ಯಾಡ ಗೆಳತಿ ಆಳುಕಬ್ಯಾಡ ಗೆಳತಿ (ಗೆಳತಿ)
ನಮ್ಮತ್ತಿ ನಮ್ಮಾವ ಕೆರೆಗ್ಹಾರಾ ಕೊಡ್ತಾರಂತ (ಭಾಗೀರಥಿ)
ಕೊಟ್ಟಾರ ಕೊಡಲೇಳು ಇಟ್ಟಾಂಗ ಇರಬೇಕು ॥ (ಗೆಳತಿ)

(ಹಾಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳದಾಗುತ್ತದೆ).

ನಿರೂಪಕ : ಸರ್ರನೆ ಹೋದ ಭಾಗೀರಥಿ, ತಂದಿ–ತಾಯಿ–ಅಕ್ಕ–ಗೆಳತಿ ಎಲ್ಲಾರ್ಗೂ ಭೇಟ್ಟಾಗಿ ಹಿಂಗ ದುಃಖಾ ಹಂಚಗೊಂಡು ಭರ್ರನೆ ಮರಳಿ ಅತ್ತೀ ಮನಿಗೆ ಬಂದಳು. ಕೆರಿಗಿ ಹಾರಾ ಕೊಡೊ ದಿನಾ ಸನೇಕ ಬಂದಂಗ ಭಾಗವ್ವನ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಬರ್ತಿತ್ತು. ದಂಡಿನ್ಯಾಗಿದ್ದ ಗಂಡನ್ನ ಮನಸನ್ಯಾಗ ನೆನಸಿ ತಡೀಲಾರ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸ್ತಿದ್ಲು. ಆಕಿ ದುಃಖ ಎಲ್ಲಾರ್ಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ದವರಂಗ ನಟನಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ರು. ಭಾಗೀರಥಿ ಏನಽ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಅವೆಲ್ಲಾ ದುಃಖದ ಕೂಡಽ ಸಾಗ್ತಿದ್ವು. ಆಕೀ ಕಣ್ಣೀರು ಕೋಡ್ಯಾಗಿ ಹರೀತಿತ್ತು.

ಮೇಳಗೀತ : ಬ್ಯಾಳೀಯ ಹಸನ್ಮಾಡ್ತಾ ಬಿಟ್ಟಾಳ ಕಣ್ಣೀರು (ಮೇಳ)
ಎಂದಿಲ್ಲದ ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಕಣ್ಣೀರು (ಹೆಣ್ಣು)
ಬ್ಯಾಳ್ಯಾಗಿನ್ಹಳ್ಳಂದು ಕಣ್ಣಾಗ ಬಿತ್ತತ್ತಿ. (ಹೆಣ್ಣು)
ಅಕ್ಕೀಯ ಹಸನ್ಮಾಡ್ತಾ ಉಕ್ಕ್ಯಾವ ಕಣ್ಣೀರು (ಮೇಳ)
ಎಂದಿಲ್ಲದ ಭಾಗೀರಥಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಕಣ್ಣೀರು (ಗಂಡು)
ಅಕ್ಕ್ಯಾಗಿನ್ಹಳ್ಳಂದು ಕಣ್ಣಾಗ ಬಿತ್ತು ಮಾವಾ. (ಹೆಣ್ಣು)

(ಹಾಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ)

ನಿರೂಪಕ : ದುಃಖದ ಖರೇ ಕಾರ್ಣಾ ಹೇಳಲಾರದ ಭಾಗವ್ವ, ಸುಳ್ಳು ಸ
ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೇಕ ಉತ್ತರಾ ಹೇಳಿದ್ಳು. ದಂಡಿನ್ಯಾಗಿರೂ
ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದಿದ್ರ ಆಕಿಗೆ ಇಷ್ಟು ದುಃಖ ಎಲ್ಲಿ ಬರ್ತಿತ್ತು? ಈಗ ಅ
ಏನೂ ಮಾಡೂ ಹಂಗಿರ್ಲಿಲ್ಲ. ಜೋಯಿಸ ಹೇಳಿದ ಹಾರಾ ಕೊಡೂ
ದಿನಾ ಭಾಗವ್ವನ ಪಾಲಿನ ಯಮಾ ಬಂದಂಗ ಬಂದs ಬಿಟ್ತು.
ಮಲ್ಲನಗೌಡ್ರ ಮನೀತುಂಬ ಹಬ್ಬಾನ ಉಬ್ಬಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆದ್ರ ಭಾಗವ್ವನ
ಎದಿಯೊಳಗ ದುಃಖದ ಸಮುದ್ರದ ತೆರಿ ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಬರ್ತಿತ್ತು.
ಅಂತೂ ಎಲ್ಲ ತಯ್ಯಾರಾತು. ಇನ್ನ ಗಂಗವ್ವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ಲಾಕ
ಮುತ್ತೈದಿ ಮಗಳು ಒಬ್ಬಾಕಿ ಜಳಕಾ ಮಾಡ್ಬೇಕಾತು. . . . ಯಾರೂ
ತಯಾರಾಗವಲ್ಲರು. ಕಡೀಕ ತಯ್ಯಾರಾದಾಕಿ ನಮ್ಮ ಭಾಗವ್ವನ.

ಮೇಳಗೀತ : ಗಂಗವ್ವ ಜಳಕಾ ಮಾಡ, ಗೌರವ್ವ ಜಳಕಾ ಮಾಡ
ಗಂಗವ್ವ : ನಾ ಒಲ್ಲೆ : ಗೌರವ್ವ : ನಾ ಒಲ್ಲೆ
ನಿಂಗವ್ವ ಜಳಕಾ ಮಾಡ, ನೀಲವ್ವ ಜಳಕಾ ಮಾಡ
ನಿಂಗವ್ವ : ನಾ ಒಲ್ಲೆ : ನೀಲವ್ವ : ನಾ ಒಲ್ಲೆ
ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗವ್ವ ನೀನಾರs ಜಳಕಾ ಮಾಡs
ನೀನಾರ ಜಳಕಾ ಮಾಡs
(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಕೇಳದಾಗುತ್ತದೆ)

ಮಲ್ಲನಗೌಡ : ಏ ಗೌಡತಿ (ಕಳ್ಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಕೆರೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬರುವಾಗ
ಬಂಗಾರ ಬಟ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡ್ಬೇಕಾ ಮತ್ತ.

ಗೌಡಸಾನಿ : (ಅವಳೂ ಕಳ್ಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೂಂ ಹಂಗs ಮಾಡೂಣ್ರಿ.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ : ಆಂ – ಮತ್ತ ಈ ವಿಷಯ ಯಾರ್ಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರ್ದಾ.

ಗೌಡಸಾನಿ : ಆಗ್ಲಿ, ಹಂಗs ಆಗ್ಲಿ.

ಮೇಳಗೀತ : ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಜಳಕಾನ ಮಾಡ್ಯಾಳು
ಜಳಕಾನ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಬಂಗಾರ ಬುಟ್ಟಿ ತುಂಬ್ಯಾಳು
ಬಂಗಾರ ಬುಟ್ಟಿ ತುಂಬ್ಯಾಳು ಸಿಂಗಾರ ಸಿಂಬಿ ಮಾಡ್ಯಾಳು
ಮುಂದ ಮುಂದ ಭಾಗೀರಥಿ ಹಿಂದಿಂದ ಎಲ್ಲಾರು. . . .
(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಕೇಳಿಸದಾಗುತ್ತದೆ).

ನಿರೂಪಕ : ಕೆರಿ ಸುತ್ತಾರ್ದನೂ ಜನಾ ಜಾತ್ರಿ ಕೂಡ್ತು. ಗಂಧ, ಕುಂಕುಮ, ಹೂ
ಪತ್ರಿ ಪೂಜಾ ಆತು. ಸಿಂವಿ ಅಡಗ್ಗಿ ಎಡಿ ಆತು. ಕೂಡಿದ ಮಂದೆಲ್ಲಾ

ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಉಂಡ್ರು, ಊಟ ಮುಗದಿಂದ ಎಲ್ಲಾರೂ ಮನಿ ಕಡೆ ಹೊಂಟ್ರು, ಮೊದಲಽ ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡಿದಂಗ ಎಡಿ ಮಾಡಿದ ಬಂಗಾರ ಬಟ್ಲಾನ ಕೆರಿ ಒಳಗ ಬಿಟ್ಟೂ ಬಂದಿದ್ರು, ಅದನ್ನ ಯಾರಾದ್ರೂ ಒಬ್ರು ತರಬೇಕು. ಆದ್ರ ಹೋಗವರ್ಯಾರು? ಗಂಗವ್ವ, ಗೌರವ್ವ, ನಿಂಗವ್ವ, ನೀಲವ್ವ, ಎಲ್ಲಾರೂ ನಾ ಒಲ್ಲೆ, ನಾ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ ಕೈ ಚೆಲ್ಲಿದ್ರು, (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಕೊನೆಗೂ ಅದನ್ನು ತರೂ ಪಾಳೆ ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗವ್ವಗಽ ಬಂತು... ಪಾಪ ಆಕೀನಽ ಹೊಂಟ್ಳು.

ಮೇಳಗೀತ : ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಿರಿ ಬಿರಿ ನಡೆದಾಳು.
ಬಿರಿ ಬಿರಿ ಹೋದಾಳು ಬಂಗಾರ ಬಟ್ಲ ತಗೊಂಡಾಳ

(ಬೇರೆ ಲಯ. ಭಾಗೀರಥಿ ಭಯದಿಂದ ಆಳುವ ಕೂಗು)

ಒಂದ ಮೆಟ್ಲೇರುದಕ ಪಾಥಕ ಬಂದಾಳ ಗಂಗಿ
(ಯವ್ವಾ... ಯಪ್ಪಾ....)
ಎರಡ ಮೆಟ್ಲೇರುದಕ ಪಾಧ ಮುಳಗಿಸ್ಯಾಳ ಗಂಗಿ
(ಅತ್ತೀ... ಮಾಂವಾ...)
ಮೂರ ಮೆಟ್ಲೇರುದಕ ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ಬಂದಾಳ ಗಂಗಿ
(ಗೆಣತೆವ್ವ . . .)
ನಾಕ ಮೆಟ್ಲೇರುದಕ ನಡು ಮಟ ಬಂದಾಳ ಗಂಗಿ
(ಅವ್ವಾ . . . ಅಪ್ಪಾ. . . ಗೆಣತೆವ್ವ. . .)
ಐದ ಮೆಟ್ಲೇರುದಕ ತುಂಬಿ ಹರಿದಾಳು ಗಂಗಿ
(ಧ್ವನಿ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ, ಸಾಯುವಾಗ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ)

ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಕೆರಿಗ್ಹಾರವಾದಳು. . . . (ಮನರುಕ್ತಿ)

ನಿರೂಪಕ : (ದುಃಖಿಸುತ್ತ) ನಮ್ಮ ಭಾಗವ್ವ, ಗರತಿ ಗಂಗವ್ವ, ಊರಿನ ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂಗ ಕೆರಿಗ್ಹಾರ ಆದ್ಳು. ಇತ್ಲಾಗ ಹಿಂಗ್ ಆದ ರಾತ್ರಿ ಅತ್ಲಾಗ ದಂಡಿನ್ಯಾಗಿದ್ದ ಗಂಡ ಮಹಾದೇವರಾಯ್ಗ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸೊಂದು ಬಿತ್ತು.
(ಕನಸು ಸೂಚಿ ಸಂಗೀತ)

ಮೇಳಗೀತ : ಸೆಲ್ಯ ಉರಥಂಗಾತೋ, ಕಂಡಾನ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು
ಕೋಲಽ ಮುರದಂಗಾತೋ ಕಂಡಾನ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು
ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಾಲೆಲ್ಲ ತಟ್ಟನೆ ಬಿದ್ದಂಗಾತು
(ಕ್ರಮೇಣ ಹಾಡು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).

ಮಹಾದೇವ : (ಭಯಾನಕವಾಗಿ ಚೀರುತ್ತ) ಭಾಗೀರಥಿ. . . . ಭಾಗೀ. . . ನಾ ಬಂದ್ಯಾ. . . . ನಾ ಬಂದ್ಯಾ. . . . (ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟದ ಓಡುವ ಸಪ್ಪಳ).

ಮೇಳಗೀತ : ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯ ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲೆಗುದರಿ
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲೆಗುದರಿ ಒತ್ತರ ಬಂದಾನ ಮನಿಗೆ
ಬಂದ ಮಾದೇವನ್ನ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ನೋಡಿದಾರ ॥
(ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹಾಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ).

ಗೌಡಸಾನಿ : ಬಾ ನನ್ನಗನ ಮಾದೇವ.

ಮಲ್ಲನಗೌಡ : ಬಾ ಮಾದೇವ.

ಮಹಾದೇವ : ಬಂದೀನವ್ವ.

ಗೌಡಸಾನಿ : ಏ ಗಂಗವ್ವ, ಗೌರವ್ವ, ಮಾದೇವ ಬಂದಾನ ನೀರ ಕೊಡ್ರೆ.

ಮಹಾದೇವ : (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಯವ್ವಾ ಗಂಗವ್ವ ಯಾಕ ನೀರ ಕೊಡಬೇಕು? ಗೌರವ್ವ ಯಾಕ ನೀರ ಕೊಡಬೇಕು? ನನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾಳವ್ವ?

ಗೌಡಸಾನಿ : ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ತನ್ನ ತವರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾಳ ಮಗನ.

ಮೇಳಗೀತ : (ಮತ್ತೆ ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟದ ಸದ್ದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಾಡು)
ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯಾ ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ ಬಂದ ಅತ್ತಿಯ ಮನಿಗೆ
ಬಂದ ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ ಆಂದಾಳೊ ಅತ್ತೆವ್ವ
(ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹಾಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ)

ಅತ್ತೆವ್ವ : ಬಾ ಮಾದೇವ. ಏ ನಿಂಗವ್ವ, ಏ ನೀಲವ್ವ, ಆಳಿದೇವ್ರು ಬಂದಾರ. ನೀರ ಕೊಡ್ರೆ.

ಮಹಾದೇವ : ಅತ್ತೆವ್ವ, ನಿಂಗವ್ವ ಯಾಕ ನೀರ ಕೊಡಬೇಕು? ನೀಲವ್ವ ಯಾಕ ನೀರ ಕೊಡಬೇಕು? ನನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ?

ಅತ್ತೆವ್ವ : ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಗೆಳತಿ ಮನಿಗಿ ಹೋಗ್ಯಾಳಪ್ಪ.

ಮೇಳಗೀತ : (ಇನ್ನೂ ವೇಗವಾಗಿ ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟದ ಸದ್ದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಾಡು)

ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯ ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲ ಕುದುರಿ ಗೆಳತಿ ಮನಿಗೆ ಸವಾರಿ
ಬಂದ ಮಾದೇವನ್ನ ಕಂಡಾಳ ಗೆಳತೆವ್ವ

(ಹಾಡು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ)

ಮಹಾದೇವ : ಅಕ್ಕಾ, ನನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಲ್ಕದಾಳಕ್ಕಾ ?

ಗೆಳತಿ : (ಆಳುತ್ತ) ಏನ್ ಹೇಳ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಸೂರಿ. ಅಣ್ಣ, (ಆಳುಕುತ್ತ) ನಿಮ್ಮಪ್ಪ... ನಿಮ್ಮವ್ವ... ಆಕಿನ್ನ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರಾ ಕೊಟ್ರಂತ...

ಮಹಾದೇವ : ಹಾಂ! (ದುಃಖಪ್ತನಾಗಿ ಚೀರುತ್ತ) ಭಾಗೀ.... ಭಾಗೀ... (ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ)

ಮೇಳಗೀತ : (ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟದ ಸದ್ದು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾಡು)
ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯಾ ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ ಹೊಂಟಾನೊ ಹೌಹಾರಿ
ಕೆರೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಇಟ್ಟಾನು
ಕಣ್ಣೀರು ಇಟ್ಟಾನು ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಬಿಟ್ಟಾನು...
(ಹಾಡು ಕ್ರಮೇಣ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ)

ಮಹಾದೇವ : (ದುಃಖದಿಂದ) ಭಾಗೀ... ಭಾಗೀರಥಿ, ಇದನ್ನೇನ ಮಾಡಿದ್ರs ನಿನಗs? ನನಗ ಮೊದಲs ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ರ ನಿನ್ನ ಎದಿ ಒಳಗಿನ ಜೀವಾ ರಕ್ಷಣಾ ಮಾಡೂ ಹಂಗ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ. ಭಾಗೀ.... ಇದೇನ್ನೇನ ಮಾಡಿದ್ರ ನಿನಗs...? ಭಾಗೀ... ಭಾಗೀ... ನನ್ನ ಒಬ್ಬನ್ನs ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಾ? ...ಒಬ್ಬನ್ನs ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ಯಾ...? ಭಾಗೀ.... ಭಾಗೀ....

ಮೇಳಗೀತ : (ದುಃಖದಿಂದ)
ಸಾವಿರ ವರಹ ಕೊಟ್ಟರು ಸಿಗಲಾರದ ಸತಿ ನೀನು
ಸಿಗಲಾರದ ಸತಿ ನೀನು ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆ?
ಮುನ್ನೂರು ವರಹಕೊಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನೋಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೆ
ಮುತ್ತಿನೋಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋ ಮುತ್ತೈದಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆ?
(ಮಹಾದೇವರಾಯ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಆಳುತ್ತಾನೆ)
(ಮಂದವಾಗಿ ಹಾಡು ಸಾಗುತ್ತದೆ)

ಮಹಾದೇವ : (ಹುಚ್ಚನಂತೆ) ಭಾಗೀ... ಏನ್ಮಾಡ್ಲಿ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ? ನೀರಿಗೆ ಹಾಕ್ಲಾ? ಇಲ್ಲ, ಭಾಗೀರಥಿ... ಇಲ್ಲ... ಹಂ... ಹೌದು .. ನೀ ಹೋದಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಕೂಡs

ನಾನೂ ಬರಬೇಕು. ಹೌದು ಅಲ್ಲೇ ಬರಬೇಕು. ಬಂದ
ಭಾಗೀರಥಿ.... (ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾರಿದ ಭಯಂಕರ ಸದ್ದು)

ಮೇಳಗೀತ : (ಮೇಳ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ)
ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಕೆರೆಗ್ಹಾರವಾದಳು
ಗಂಡ ಮಾದೇವರಾಯ ದಂಡಿನಾಗೈದಾನು
ಹತ್ತಿದ ಬತ್ತಲಗುದರಿ ಹೊಂಟಾನ ಹೌಹಾರಿ
ಬಿಟ್ಟಾನ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾರಿದ ಕೆರೆ ನೀರಾಗ ॥
(ಹಾಡು ಮನರುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ)

ನಿರೂಪಕ : (ದುಃಖಿಸುತ್ತ)...ಸಾಕ ಮಾಡ್ರಿಪಾ ಹಾಡೋದು... ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಭಾಗವ್ವ . . . ಭಾಗವ್ವನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಇರಲಾರದ ಮಾದೇವ–ಇಬ್ರೂ ಸತ್ರೂ ಇನ್ನೂ ಹಾಡಾಕನs ಹತ್ತೀರೆಲ್ರೆಪಾ. ಹೂಂ... ಹಾಡ್ರಿ.. ಹಾಡ್ರಿ.. ನಿಲ್ಲಸಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಹಾಡ್ರಿ, ಜನರ್ಗೆ ನೀರು ಕೊಡೊ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀಂವಾ ಹಾರಾ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಗೀರಥಿ ಖರೇನ ಗಂಗವ್ವ ಆಕಿ. ಆಕಿ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀಂವ ಕೊಟ್ಟ ಮಾದೇವರಾಯ ಎಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಾರದ ಪತಿ. ಆಂವಾ ಸತೀವ್ರತ. ಇಂಥಾ ತ್ಯಾಗದ ಕಥಿ, ಇಂಥಾ ಪ್ರೀತಿ ಕಥಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಕಿವಿಗೆ ಯಾವಾಗೂ ಮುಟ್ಟತಾ ಇರಬೇಕು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟತಾ ಇರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕ ನಿಲ್ಲಿಸಬ್ಯಾಡ್ರೆಪ್ಪ, ಮ್ಯಾಳದವರ ಏಳ್ರಿ, ಹಾಡ್ರಿ.. ಹಂಗs ಹಾಡ್ತಾನs ಇರ್ರಿ..

ಮೇಳಗೀತ : ಕಲ್ಲನಕೇರಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾನ
ಕೆರೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾನ ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ.
ಸೆರೆಮುಕ್ಕ ನೀರಿಲ್ಲ ಹೊತ್ತೀಗಿ ತಗಸ್ಯಾನು
ಸಣ್ಣ ಸೊಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಕೆರಿಗ್ಹಾರವಾದಳು.

ಭಾಗೀರಥಿಯ ಆಶರೀರವಾಣಿ : (ಹಾಡನ್ನು ಅರ್ಧದಲ್ಲೇ ತಡೆದು ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ನಗುತ್ತ. ಇದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಆಗುವಂತಿರುತ್ತದೆ.) ಹ... ಹ... ಭಾಳ ಚಂದ ಹಾಡ್ತೀರೆಪಾ... ಅಲ್ರೋ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಥೀ ಹಾಡಿದಿರೆಲ್ಲ. ಆದ್ರ ಇದು ಯಾರ ತ್ಯಾಗ? ಯಾತಕ್ಕ ತ್ಯಾಗ? ಅದನ್ನs ಹೇಳಲಿಲ್ಲಲ್ಲ?.

ನಿರೂಪಕ : (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಆಂ... ಯಾರವರು ಕೇಳವ್ರು? ಭಾಗೀರಥಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ಳು, ಆಕೀ ಗಂಡ, ಆಕೀ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀಂವಾ ತ್ಯಾಗ

ಮಾಡಿದ. ಆಂ. . . . ಆದ್ರs ನೀ ಯ್ಯಾರು ಕೇಳಾಕ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಿ? ಕಣ್ಮುಂದ ಬರಬಾರ್ದs. . .

ಭಾಗೀರಥಿ : ನಾನು ಕಣ್ಮುಂದ ಬರೋ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ನಾನs ಆ ಭಾಗೀರಥಿ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣಾ ಮಾಡಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕ ತ್ಯಾಗ ಅಂತ ಹೆಸರಿಡೋದು ನಿಮ್ಮಂಥ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಗಂಡಸರ ಕೆಲಸ. ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನೊಳಗ, ಅಂತೂ ಗಂಡಸಿನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಬಲಿದಾನ ನಡದs ಬಿಟ್ಟೈತಿ. 'ರೂಪಕನ್ವರ್' ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದಾಗ ಸತ್ತಳಲ್ಲ, ಆಕೀ ತನಕಾ ಬಂದ ನಿಂತೈತಿ ಈ ಕಥಿ. 'ನನ್ನ ಗಂಡ ಮಾದೇವ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಆತ್ಮ ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಕೊಂಡ. ಅವನ ಬಲಿದಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಾ ಪಾಠ ಕಲೀಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ರ... ಆದ್ರ. . .

ನಿರೂಪಕ : ಆದ್ರ. . . ಆದ್ರ. . . ನೀ ಹೇಳೂದಾದ್ರೂ ಏನು?

ಭಾಗೀರಥಿ : (ವ್ಯಂಗ್ಯ) ಏನಂತ ಕೇಳತೀಯಲ್ಲೋ? ಇತಿಹಾಸ ತಿರುವು-ಮುರುವು ಮಾಡಿ, ಹೆಣ್ಣನ್ನ ದೇವತ್ವಕ್ಕ ಏರಿಸಿ, ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿ, ಆಕಿ ಶೋಷಣಾ ಮಾಡೂದು ನಿಮಗ ಯುಗ ಯುಗದಿಂದ ರೂಢಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೈತಿ. ಕೇಳು, ನೀ ಹೇಳಿದ್ದಂಗ ಇದು ಪ್ರೀತೀ ಕಥಿನೂ ಅಲ್ಲ, ತ್ಯಾಗದ ಕಥೀನೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ ನನ್ನ ಬಲಿ ಕೊಟ್ರೆಲ್ಲಾ ಅದರ ಕಥಿ. ಎಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಾರದ ಸತಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಜೀವಾ ನುಂಗಿದ್ರೆಲ್ಲ, ಅದರ ಕಥಿ. ಪ್ರೀತಿ – ತ್ಯಾಗದ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ ದೇಶದ ತುಂಬ ಕೆತ್ತಿ ನಿಂದರ್ಸೀರೆಲ್ಲಾ ಮಾಸ್ತಿಕಲ್ಲಂತ, ಅವು ನೀವು ತಿಳಕೊಂಡಂಗ ಪ್ರೀತಿ, ತ್ಯಾಗದ ಕಥಿ ಹೇಳೂದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮ್ಯಾಲ ಕಾಲಾಕಾಲಕ್ಕ ಆದ ಗಂಡಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಕಥೀ ಹೇಳ್ತಾವ. ಗಂಡಸಿದ್ರ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಇದ್ರ ಹೇಳ್ರೀ, ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ, ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ ಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಕೊಲ್ಲಾಕ ಹಚ್ಚತೈತೇನು? ಬಾವಿಗೆ ನೂಕಾಕ ಹಚ್ಚತೈತೇನು? ಸುಡಾಕ ಹಚ್ಚತೈತೇನು? ಎಲ್ಲೈತಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ? ಎಲ್ಲೈತಿ ನಿಮ್ಮ ತ್ಯಾಗ? ಇದsನಾ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ-ತ್ಯಾಗದ ಕಥಿ? ಇಂಥದ್ದನ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮಾಡೂವವರ್ನ ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಹಂಗs ಬಿಟ್ಟೀರಿ? ನನ್ನ ಗಂಡ ಮಹಾದೇವರಾಯ ಸುಮ್ಮನ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವ : (ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ) ಹೌದು ನಾನs ಮಹಾದೇವರಾಯ. ನನ್ನ
(ಅಶರೀರವಾಣಿ) ಹೇಣ್ತಿ ಭಾಗೀರಥಿನ್ನ ಹಾರಾ ಕೊಡೂ ಮುಂದ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಗಂಡು ಸಮಾಜ ಅದ್ನ ನನಗ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸುದ್ದಿ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದು, ಯಾಕ ಒಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನ ಜೀವ ಬಲಿ ಕೊಟ್ರಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ರ, ಒಂದು ಬಲಿ ಕೊಟ್ರೇನಾತು, ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣ ತಂದ ಮದ್ವಿ ಮಾಡ್ತೇವಿ ಅಂದ್ರು. ನನಗ ಅದು ಬ್ಯಾಡಾಗಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮ್ಯಾಲಿನ ಶೋಷಣಾ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಅಂತ ಕೂಗ್ಯಾಡಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಕಿವಿ ಕಲ್ಲಾಗಿದ್ವು, ಈ ನಾಡಿನ್ಯಾಗ ಹಿಂಗ್ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮಾಡೂದು ಉಪಯೋಗಿಲ್ಲಂತ ನಾನೂ ಕೆರಿಗೆ ಹಾರ್ದ್ಯಾ. ಆದ್ರ ಈ ಸಮಸ್ಯಾ ಮಾತ್ರ ಬಗೀ ಹರೀಲಿಲ್ಲಾ. ಹಿರ್ಯಾರ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಗಿಯೊಳಗ ಸಿಕ್ಕ ನಮ್ಮಂಥ ಯುವಕರು, ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಾಕ ಅವಕಾಶಾನs ಇಲ್ಲ. ಯುವಕರ್ನ ಹೆಸರ್ಗೆ ಮುಂದಿಟಗೊಂಡು ವರದಕ್ಷಿಣದ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ, ಸತಿ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ, ಬರಗಾಲದ ಹೆಸರಿನ್ಯಾಗ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಲಿ ತೊಗೊಳೊ ಈ ಸಮಾಜದಾಗ ಯುವಕರ ಸ್ಥಾನ ಎಲ್ಲೈತಿ? ಇಂಥಾದ್ರಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣಾ ನಿಲ್ಲೂದು ಯಾವಾಗ? ಯುವಕರು ಎಚ್ಚರಾಗೂದು ಯಾವಾಗ?... ಎಚ್ಚರಾಗೂದು ಯಾವಾಗ?...

ಭಾಗೀರಥಿ : ಯುವಕರು ಎಚ್ಚರಾಗೂದು ಯಾವಾಗ?...

(ಯಾವಾಗ... ಯಾವಾಗ... ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಲೇ ನೀರಿಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗುತ್ತವೆ).

(ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಗೀತ – ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಉದ್ಘೋಷಣೆ)

ಉದ್ಘೋಷಣೆ : ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ

ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಸಂಗೀತ ರೂಪಕ ಕೇಳಿದಿರಿ.

(ಸಂಗೀತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲುಳಿಯುತ್ತದೆ)

ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರು : ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲ, ಎಚ್. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ, ಮಲಕಣ್ಣ ಜಮಾದಾರ, ಪುಷ್ಪಾ ಕಾರಟಗಿ, ಶೋಭಾ ಎನ್.ವಕೀಲ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂಬಾಯಿ ಅಕ್ಕಾ.

ಸಂಗೀತ : ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸಂಗಮ ಸಂಗೀತ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು.

ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು : ಪ್ರಭಾಕರ ಗುರ್ಜಾರ್

ನೆರವು ಹಾಗೂ
ಭಾಗೀರಥಿ ಪಾತ್ರ : ಮಂಜುಳಾ ಪಂಡಿತ

ಈ ರೂಪಕವನ್ನು ರಚಿಸಿ,
ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ನಿರೂಪಿಸಿ
ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದವರು : ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಸಾದರ.

(ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಗೀತ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಏರಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ).